

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Становище економіки в Україні протягом всього періоду незалежності було нелегким, умови для створення бізнесу теж важко назвати сприятливими: несприятлива політика щодо підприємництва, надмірні податки, які призводять до поширення тіньової економіки, і повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року внесло свої корективи.

Велика кількість підприємств була змушена скоротити або взагалі припинити свою діяльність через руйнування інфраструктури, окупацію територій та постійну небезпеку ракетних обстрілів. Найбільше постраждав малий, мікробізнес, оскільки у нього набагато менше можливостей для подолання кризових ситуацій, ніж у великих підприємств. У перші три місяці після початку війни кількість зареєстрованого нового бізнесу скоротилася майже вдвічі і становила 54% від довоєнних показників. Це могло б свідчити про тенденцію до занепаду бізнесу в Україні, однак уже починаючи з квітня почався період активного відновлення і показник реєстрації нового бізнесу уже становив 63% від аналогічних довоєнних показників. Адаптація українського бізнесу до умов війни відбулася швидше ніж до карантину COVID-19.

Варто додати, що в умовах війни змінилися і сфери нового бізнесу. Якщо в період пандемії коронавірусу переважала сфера торгівлі, харчування та косметологічних послуг, то зараз провідними є сфери вантажних перевезень, поштових послуг та благодійності. Загалом в умовах воєнних дій кількість благодійних фондів зросла у 12 разів порівняно з попереднім роком. Лідерами таких організацій традиційно є місто Київ, Дніпропетровська та Львівська області. Наразі провідна більшість цих фондів працює на забезпечення підтримки армії та надання гуманітарної допомоги внутрішньо переміщеним особам.

Слід зазначити, що уряд України постійно намагається впроваджувати різноманітні програми та ініціативи з підтримки та відновлення бізнесу. Наприклад, для збереження бізнесу та забезпечення якомога більшої кількості населення робочими місцями здійснюється релокація підприємств. Так, наприклад, за даними редакції «Суспільне. Новини» у Вінниці станом на кінець жовтня зареєстровано 172 таких підприємств, що означає 1040 нових робочих місць. Прикладом релокованого підприємства може служити український бренд органічної косметики VESNA: до війни основне виробництво було розташоване у Бучі, однак через окупацію та руйнування було релоковане. Також було запущено новий проєкт від уряду - «Робота, який дає змогу охочим запустити власну справу отримати грант за однією із чотирьох програм: грант на власну справу, на сад, на теплицю або на переробне підприємство. Такі програми слугують заохочувальним фактором для створення нового бізнесу в галузях, продукти виробництва яких є критично необхідними в даний час. Сьогоднішня ситуація також призвела до того, що Україна на слуху у всьому світі, а це є сприятливою умовою для розширення українського бізнесу за межами України та налагодження співпраці з іноземними компаніями та ринками. Тож було створено спеціальну програму від USAID «Конкурентоспроможна економіка України» для отримання грантів на участь у міжнародних торговельних заходах. Передбачається, що участь у цьому проєкті призведе до більш активного залучення іноземних капіталів та інвестицій, активізує експорт та розширить доступ до світових ринків. Заявки на участь можна подавати до 25 листопада 2022 року, а безпосередньо сам грант триватиме до серпня 2023 року

Незважаючи на несприятливі умови та постійну небезпеку обстрілів, український бізнес тримає незламну позицію і продовжує відновлюватися та розвиватися; з кожним місяцем збільшується кількість нових зареєстрованих підприємств, а також і збільшується кількість нових напрямків розвитку, а держава та уряд активно впроваджують різні заходи з підтримки бізнесу та залучення нових сфер підприємництва.